

52731

XL. évfolyam 17. szám.

52731

Budapest, 1905. április 23.

NÉPNEVELŐK LAPJA

Nevelés-oktatásügyi és társadalmi hetilap.

A Magyar Tanítók Otthonának,
a Tanítók Országos Bizottságának és a Budapesti Tanító-testületnek

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

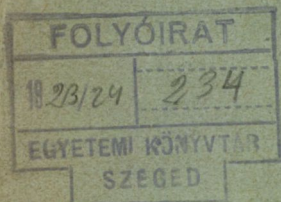
Felelős szerkesztő:

SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ

Budapest, VII. ker., Damjanich-utcza 34. szám,

Kiadó: **MAGYAR TANITÓK OTTHONA.**

Budapest VIII., József-körut 8. szám.

BUDAPEST, 1905.

E L E K L I P Ö T K Ö N Y V N Y O M D A J A

VII., Kertész-utcza 20.

Mindenféle tárgyról

Zálogcédulát,

törött aranyat, ezüstöt, drága köveket, gyöngyöt, régiséget, régi papir- és ércpénzeket legmagasabb árban veszek.

Zálogházból kiváltott órákat, arany ékszertárgyakat a legolcsóbban eladok.

Javításokat jótállás mellett készíték

KERTÉSZ MÓR

órák és ékszerész

Budapest, Király-útca 85.

Steinitz Jenő

uri-szabó

Budapest,

II., Fő-utca 44. szám.

Készít remek szabásu

férfi s gyermek-öltönyöket

a legujabb divat szerint.

Tanítóknak és tanároknak
5 forint havi részlet mellett.

*Levelezőlapon nyilvánított óhajra
mintákkal a házhöz megy.*

Fogak

szájpadlás és a gyökér eltávolítása nélkül 3 koronától feljebb. Az általunk elkészített és a párisi fogorvosi akadémia kiállításán arany éremmel és a díszkereszttel kitüntetett fogak nagyon könnyen megszokhatók és beszédnél semmiféle nehézséget nem okoznak. Vidéki megrendelések 12 óra alatt elkészíttetnek csakis a fogorvosi intézetben.

Budapest, Erzsébet-körút 50.

a Royal-szállóval szemben. Fogorvos. LÖFFLER
EMIL. Rendelés: 9-12-ig, 3-7-ig. Fogtechnikai
főnök: GROSSMANN S. Fogad egész nap. Fáj-
dalomnélküli fogműtétek 2 korona. Tartós tömések
3 korona. Rossz és fájós fogak aranykoronával
lesznek ellátva, továbbá új, amerikai eltá-
volíthatatlan aranyhidak 10 évi jótállás
mellett készíttetnek.

Mérsékelt árak,

részletfizetés mellett is.

Tanítóknak 30 százalék enged-
mény és díjmentes foghuzás.

A „Kalap király”

3, 4, 5 koronás különle-
gességekben speciálista.
Kossuth Lajos-utca (Klotild-palota)

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI- ÉS TÁRSADALMI-HETILAP

A MAGYAR TANÍTÓK OTTHONÁNAK,

A TANÍTÓK ORSZAGOS BIZOTTSAGÁNAK és a BUDAPESTI TANÍTÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasarnap.

Előfizetés: egy évre 12 korona, féltre 6 korona, negyedévre 3 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ.**

Feltámadunk.

Bizony-bizony, oda szántak már bennünket — tiz éves intézményt negyvenéves lappal együtt — az örök álmra befogadó sziklaüregbe, amely mellé a jóakarók egyike-másika már gördítgeté a hatalmas követ is, hogy temetés után a sírfölé helyeztessék. Talán-talán még lándzsás örök is akadtak volna, akik a lepecsételt sirt őrizték, nehogy az *apostolok* kilophassák a jól eltemetetteket.

A Magyar Tanítók Otthonát a Népinevelők Lapjával egyetemben ilyen elmúlás előtt állónak hitték és hirdették az utóbbi időben olyanok, akik ennek a szabad tanítói intézménynek soha sem valának hivei, jóakarói.

Szerencsére a „föltámadás“ biztosítékait megszereztük, mielőtt a jószolt kimúlás bekövetkezett volna. — Az új vezetőség — a siránkozás és töprengés helyett — a gyors és erélyes cselekvés terére lépett. Mialatt igen-igen nagy bizonyossággal hangoztatták, hogy intézményünk és lapunk vérszegénységben — t. i. anyagi erő hiányában — fog kimulni, az új elnökség ennek a hiánynak pótlásáról gondoskodott sikeres műtéttel.

A jajveszékélés, halálharang-kongatás jelszava az volt, hogy — „sokba kerül a lap; nem bírjuk meg; összeroskadunk alatta.“ Nos, az új elnökség ezt a terhet már leemeli az Otthon válláról; és pedig a nélkül, hogy a lapot megszüntetné vagy a legcsekélyebb mértékben is szűkebbre vonná. *Ünnepek utánra készen lesz a szerződés, amely szerint a Népinevelők Lapját az Otthonnak ingyen nyomják s még ezen fölül is új jövedelmet biztosítanak az Otthon számára.* A legközelebb összehívandó választmányi ülésen és rendkívüli közgyűlésen ennek a „műtét“-nek a sikeressége felől mindenki tájékozódást szerezhet.

A vezetőség *cselekvésének* ez csak az egyike. A másik oda irányul, hogy tagtársainknak olyan előnyöket biztosítsunk, amelyek az Otthon tagságát kívánatossá, sőt szükségessé tegyék. Olyan előnyök, kedvezmények biztosításáról van szó, amelyek érezhető, számottevő *megtakarítást* eredményezzenek a tagok családi körében, háztartásában. A XX. század társadalma már túlhaladta azt a felfogást, amely az egyesülés nevében csak kér, de semmit sem ad. „Azért adok, hogy te is adj.” „Azért kérek tőled, hogy én is adhassak neked.” Az ezek mögött rejlő helyes társadalmi elvek azok, amelyek nélkül egészséges irányu, szilárd társadalmi tömörülés ma már nem képzelhető.

Ezt az álláspontot foglalta el az Otthon új vezetősége s ennek érdekében a gyors, erélyes, állandó cselekvést tűzte ki feladatául. Arra törekszik, hogy minden tagnak legalább is némi haszonnal visszatérüljön az az anyagi áldozat, amit ő hoz az intézménynek a tagsági díja által. Ezáltal az intézménynek s a hozzáfűződő ideális céloknak is nagyobb anyagi erőt biztosítottunk. Mert azt az intézményt, amely — ideális céljai mellett — érezhető anyagi előnyöket is biztosít, mindenesetre a társak nagyobb sokasága igyekszik támogatni, mint azt, amelyik *csak* áldozatot kíván.

Mindez pedig nem egyszerű elmélet, amivel jámbor álmodozók hitegetnék embertársaikat; hanem a társadalom minden rétegében ezerszeresen kipróbált szociális igazság, amelynek a megvalósítására nem kell egyéb, mint a fáradságtól meg nem riadó cselekvés erős elhatározású emberek részéről.

Minthogy pedig most mindez együtt van az Otthon, illetőleg a tanítóság szolgálatára, jogunk van bizalommal hirdetni, hogy — félre minden kishitűséggel, csüggedtséggel: közeledik az idők teljessége.

Feltámadunk.

Nagyheti gyűléseink.

Az orsz. biz. igazgatótanácsa f. hó 20-án d. e. 9 órakor a Ferenc József Tanítók Háza üléstermében Nagy László elnöklete alatt ülést tartott. A gyűlés első pontjaként *Somlyay* József orsz. biz. elnök levelét olvasta fel *Hajós* Mihály. A levél utján a betegen fekvő *Somlyay* Nagy Lászlót bizza meg betegsége idejére helyettesítésre. Sajnálattal vették tudomásul e levelet. Azután *Minke* Béla terjesztette be a népnevelési egyesületek programját és szervezeti javaslatát, amelyet az igazgatótanács elfogadott. Minke Bélának szép munkájáért köszönetét és elismerését fejezte ki. Egyuttal elhatározta,

hogy a munkálatot kinyomatja és az összes egyesületeknek irányadó javaslatképen megküldi.

Ezután *Földes Géza* a népoktatás egységes szervezetére vonatkozó törvény-javaslat tervezetét mutatta be. A nagyszabású s mindegy másfél órát igénybe vevő javaslatot az igazgatótanács köztetszéssel és viharos lelkesedésnél fogadta; s elhatározta a további tárgyalásoknak ezen az alapon való folytatását. Az igazgatótanács a korszak alkotónak ígérkező munkálatért előadónak elismerését és köszönetét nyilvánítja; munkálatát az összes tanítói egyesületeknek megküldi azzal a kérelemmel, hogy megjegyzéseiket, illetőleg esetleges újabb javaslataikat június 31-ig az előadó *Földes Gézához* (VII. ker. Rottenbiller-utcai polgári iskola) beküldeni sziveskedjenek. Az egész tanitóság évtizedes kívánságait magában foglaló, igazán szép tervezetet jövő számban közölni fogjuk.

Ezután *Dallos István* pénztáros tette meg jelentését az orsz. bizottság anyagi ügyeiről, különösen a VI. egy. tanító gyűlés rendező bizottságának elszámolásáról.

Kimutatta, hogy a VI. egyetemes tanító gyűlés rendező bizottságával az elszámolás megtörtént s kéri annak elnöksége és pénztára számára a fölmentvény megadását. Jelezte e közben, hogy a VI. egyet. tanítógyűlés minden költségét — a napló kiadását és szétküldését is beleszámítva — a tagsági díjakból teljesen fődöztük és ha az orsz. bizottságnak haszna nem is maradt, de kész kiadásába nem került az Egyetemes tanítógyűlés tartása.

Nagy László elnök örömmel hirdeti ki a határozatot, hogy a fölmentvényt megadják, hangsúlyozván, hogy ez az egyetemes tanítógyűlés volt az első, amelyik példát adott a tanitóságnak arra, hogy nagy föladatait *a maga lábán járva* is megoldhatja. Még apró ügyek elintézése került napirendre, amelyek megtörténte után az Igazgató tanácsi ülés közmegelegedéssel ért véget.

*

Az áll. tanítók orsz. egyesülete Pestvármegye székházában április hó 19-én tartotta közgyűlését *Kozma László* elnökle alatt.

Elnök megnyitó beszédében kiterjeszkedett minden aktuális kérdésre, ami az áll. tanitóságot különösen érdekli. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Lakits Vendel* elhunytáról s indítványozta, hogy sir-emlékére az egyesület pénztárából 100 korona utaltassék ki. — A közgyűlés egyhangulag elfogadja.

Havas Pál főtitkár évi jelentésében különösen az egyesület belső ügyeinek rendezésével foglalkozik.

Partha Pál „Népnevelés és szövetkezési eszme“ című jeles munkáját olvassa fel. A felolvasást a közgyűlés osztatlan elismeréssel fogadta s javaslatait magáévá tette.

Havas Pál főtitkár indokolt előterjesztést tesz az áll. tanítók fizetésrendezése tárgyában, melynek lényege: hogy az áll. tanítók a velök egyenlő képesítéssel bíró áll. tisztviselőkkel egyenlő elbánásban részesüljenek; hogy az igazg. tanítók díjazása a Széll-féle formula szerint állapíttassék meg s az átvett tanítók más jellegű iskoláknál eltöltött szolgálati éveit egésszben számíttassanak be.

Az áll. tanítók nyugdíjügyében *Mihály* Ferenc következő javaslatot terjeszti a közgyűlés elé: Kérelmeztessék, hogy az áll. tanítók az orsz. tanítói nyugdíjintézet kötelékéből kivétessenek s az áll. tisztviselők nyugdíjazásáról szóló 1885. évi XI. t.-c. hatáskörébe vonasanak. *Nagy* László érdekes előadást tartott: „A gyermek-rajzokról“, melyet a közgyűlés tetszéssel fogadott.

Farkas Sándor „*Tudományos folyóirat a tanítók tovább képzése szolgálatában*“ című magas színvonalon tartott felolvasása általános figyelemben részesült s a folyóirat létesítésére vonatkozó javaslatát a közgyűlés elfogadta.

Guttenberg Pál igen érdekes előadását a kézimunkáról a közgyűlés osztatlan elismerésében részesítette.

A számadások megvizsgálása s a költségvetés megállapítása után a közgyűlés az orsz. bizottság igazgató választmányába képviselőül következő tagokat választotta be: *Józsa* Dániel, *Kiss* Mózes, *Papp* Mihály, *Vas* József, *Szentgyörgyi* Lajos, *Kardos* Gyula, *Onódi* Gusztáv, *Böskényi* Dániel, *Mihály* Ferenc, *Csontos* Alajos, *Tomcsányi* János, *Radoch* József *Partha* Pál, *Maszny* Samu és *Hubay* Jenő.

Gyűlés után az egyesületi tagok közös étkezésre a Tanítók Otthonában gyűltek össze, ahol számos felköszöntőben éltették a tanítótság körében derengő új, egészségesebb irányzatot s ennek a zászlóvivőit.

H.

*

A Pestvármegyei hivatatos tanító testület f. hó 18-án d. e. 10 órakor tartotta választmányi ülését a Magyar Tanítók Otthona nagytermében *Benedek* Sámuel elnöklete alatt. Elnök üdvözölve a jelenlevőket, rámutatott arra, hogy jelen gyűlés az egyesület egyik nagy alapvető munkáját végzeni. Üdvözli *Tóth* József tanfelügyelőt, ki együtt dolgozik az egyesülettel, üdvözli *Száva* Jánost, az Otthon új elnökét, *Földes* Gézát, mint aki mindig a tanítótság érdekeiért küzd. Napirend előtt *Száva* János, Otthonunk elnöke üdvözölte a választmányt. A tárgysorozat első pontja a múlt gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése.

A gyűlésen 100—100 koronás pályadíjat tüztek ki a következő tételekre:

1. A magyar nyelv tanítása a magyar nyelvű iskolában.
2. A magyar nyelv tanítása a nem magyar nyelvű iskolában.

Beható vita nyomán felosztotta a választmány az egyesület tagjait járáskörökre, a következő kilenc járáskört állapítván meg: ujpesti, gödöllői, pomázi, bia-budafoki, ráckevei, kispeszt-monori, kunszentmártoni, kecskeméti és ceglédi járáskör.

Az iparosinasok gazdasági irányu és szociális nevelése.

A magyar nemzet történeti szerepe Európában az volt mindenkor, hogy két ellentétes műveltség és vallásrendszer közt választó fal legyen. A huszadik században is két hatalmas állam, két önálló és

különböző gazdasági egység, két különböző műveltség és vallásrendszer ütközőpontján van.

E két hatalom a *germán* és a *szláv*. Mindkettő önálló gazdasági egység. Egyik a nyugati civilizáció képviselője, a másik Bizánc örököse. Mindkettő rendelkezik azon erkölcsi és fizikai feltételekkel, melyek képessé teszik arra, hogy saját gazdasági kulturáját a gyengébb nemzetekre rákényszerítse. Mindkettő most fejt ki nagystíli munkával faji egyéniségét, most igyekszik végképp megerősíteni világalalmát, mert mindkettő története multjánál és jelen pozíciójánál fogva világalomra termett.

Déli szomszédaink is most ébrednek nemzeti öntudatra. Fajuk géniusza minden tettökben hatalmasan nyilatkozik meg. Hazánk végei az idegen nemzetiségekkel vannak benépesítve, akik kifelé gravitálnak az ébredő testvér e nemzet felé és Dákó-Romániáról, Nagy-Szerbiáról, Nagy-Horvátországról álmodoznak.

Erre céloz Beksics Gusztáv a Bp. Hírlap 1904. szept. 18-iki számában „Örök törvények“ c. vezetőcikkének e soraiban: „Európa államrendszere faji és nemzeti alapon épült fel. Ezen államromboló, de egyszersmind építő folyamat még nem fejezte be alkotását.“

Azért nem vagyunk képesek nemzetiségeinket assimilálni, mert ott van a szomszédban a testvér nemzet, amelyek élénk összeköttetésben élnek.

Ha nem tudjuk őket nyelvi és faji tekintetben felszívni, legalább kulturális és gazdasági felsőbbségünkkel kössük őket magunkhoz örök időkre. \square Ez csakis úgy leszünk képesek megvalósítani, ha erős, öntudatos, *nemzeti, magyar gazdasági életet tudunk teremteni*. Ez pedig csakis úgy sikerül, ha a nemzet minden tagja egy szívvvel, lélekkel részt vesz a munkában.

Ma korszellem a nemzetek életébeü a gazdasági egységre való törekvés. Értsük meg mi is a korszellem szavát, nehogy rajtunk váljék valóra Spencer Herbert jóslata és a mi jövőndő történeti korszaknak legyen egy oly társadalmi alakulat, melyet az emberi rövidlátás hoz létre, ellenére az örök természeti törvénynek, evolúciónak.

Ráczy Gyulának egy kiválóan érdekes tanulmánya jelent meg a „Huszadik Század“-ban „Az orosz világhatalom jövője“ címmel. Az első közleményben a magyarság jövőndő világhelyzetét tárja elének.

Káprázatos jövőndő jósol. Széchenyi mondása elevenedik meg az olvasó előtt: „Magyarország nem volt, hanem lesz.“ Gyönyörű logikával vezet az olvasót a mai politikai állapot keretéből a tündöklő jövő felé.

„A magyar mezőgazdaság elérte fejlődésének tetőpontját . . . A legmodernebb gépekkel a legintenzivebb módon művelik a földet. Gyáripárunk aktív, energikus, munkásaink intelligenciája rátermetté teszik, hogy kielégítse az idegen szláv népek izlését, szükségletét. Hatalmas kereskedelem virul itten. A tehervonatok tizezrei hordják Magyarországba Románia, Szerbia, Albánia, Dalmácia nyersterményeit, hogy Magyarország feldolgozza. Hajók nyüzsgönek a ma élettelen folyókon. Az állam kezében lévő kereskedő- és ipariskolák ezrei kihatásnlják az állam soknyelvűségét. Magyarország soknyelvü-

sége áldásává lesz a gazdasági fejlődésnek, mert a magyar kereskedelmi- és ipariskolákban felnevelkedett idegen ajku honpolgár bámulatos könnyűséggel köt üzleteket a fajtajabeli Romániában, Szerbiában, Németországban.

Csak egy a kívánságos, hogy ezt a fényes jövőt elérhessük: *szedje össze minden erejét a magyar nemzet, legalább két generáción keresztül*, mert ennyi idő alatt a két szomszédos nagyhatalom okvetlenül elkészül az idegen világrészekben való hódításaival, de mivel termelésének európai fogyasztó területre is szükséges lesz, ilyet, ha kell, hódítás árán is szerezni kényszerül. Az első áldozatok mindenestre *a gazdaságilag készületlen* nemzetek lesznek.

E két nemzedék vállvetett munkája kell, hogy megteremtse Széchenyi Nagy-Magyarországát, melyet többé el nem pusztít soha a nemzetek létért való küzelemének vihára.

Ha pedig e két nemzedék küzdelme meddő marad, be is fejlődik nemzetünk története. E két nemzedék küzdelme tehát valóban a létért való küzdelem lesz, de kell is, hogy az legyen.

De e küzdelmet nem a tőkések fogják megvívni, hanem a munkás emberek milliói. A tőke nagyrésze egoista nálunk, öncélnak tekinti a pénzgyűjtést; ezenkívül kozmopolita. Önfeláldozó munkát a nemzetért csak a kis emberek millióitól várhatunk. Altruista morált csak itt kereshetünk. De a tömegtől is csak akkor, ha beleneveljük a nép millióinak lelkébe a törhetetlen vágyat az egységes nemzeti kultúra, az egységes magyar gazdasági élet megteremtésére.

Az önálló magyar gazdasági egység megteremtésének vágya tehát *nemzeti érzés, nemzeti szükséglet* legyen, mert sikert csakis úgy várhatunk, ha e törekvések a nemzet lelkéből fakadnak.

Csakis a nemzet jövő nagyságának megvalósulásába vetett hit tüzétől átmelegített lélek képes az ily munkára. Parancsszóra nem virágozik a kultúra, császári parancscsal nem lehet nemzeti ipart, nemzeti izlést teremteni, gazdasági egységet létesíteni. Erre sok millió embernek együttérzése, öntudatos, tervszerű tevékenysége szükséges.

Aggódni nincs okunk. Tudjuk, hogy a természet mily bőségesen ontotta kincseit hazánkra. Fő-folyóvizeink mind a Duna völgyébe, tehát a magyarság ölébe hordják az ország szélein termő kincseket is. Még a természet is a magyart jelölte ki úrrá ezen a földön. A statisztikai adatok is kedvezők a magyarság szaporodása szempontjából. Az utolsó száz év alatt a magyar királyság lakossága kétszeresére szaporodott, a fajmagyar elem pedig harmadfél-szeresére. 50—60 év múlva megalakul Rákosi Jenő Nagy-Magyarországa 40 millió lélekkel, melyből 30 millió a magyar. Ezt a folyamatot a természeti kiválasztás is támogatja, mely egyes lokális értékű jelenség leszámításával a magyarság javára érvényesül.

„Németországot a schulmeisterek tették nagygyá.” Ez ismert szállóige reális alapja az a hatalmas, öntudatos tevékenység, melylyel a német tanítók a germán kultúra megteremtésében közreműködtek.

Ha tehát valamit tanulni akarunk német szomszédainktól, ezt az öntudatos, egységes gazdasági szellemet sajátítsák el tőlük. Nem

magát a kulturát, külsőségeiben, belső erkölcsi értéke nélkül, hanem *a mi erkölcsi tőkénk közé vegyük be az ő erkölcsaik közül a tervszerű gazdasági munka eredményét* és ennek segítségével *a magyar erkölcs. a magyar géniusz* majd megteremti az önálló, egységes magyar gazdasági kulturát. És ha a jövőt megalapító munkában valakinek *missiója van, úgy az első sorban a magyar íróké és tanítóké.*

Fogjunk tehát hozzá a nagy munkához és segítsünk megteremteni az egységes gazdasági kulturát. A küzdelem úgy a mezőgazdaság, mint az ipar terén fog lefolyni. *A mezőgazdaság küzdelmét* a gazdasági iskolák, *az ipar küzdelmét* az ipariskolák vezessék győzelemre. A néptanítók ezrei neveljenek gazdasági öntudatot tanítványaik százezeire. E százezer tanítvány néhány év alatt milliónvá növekszik. A néptanítók ezrei tanítsák meg a milliókat a körülöttük folyó gazdasági küzdelem megértésére!

Mentse meg az iskola, az iskola szelleme a népet a népboldogító nemzetpusztító tanításaitól! Foglalkozzék a társadalom is az ifjúsággal, de a tanító is foglalkozzék vele társadalmi úton. Hiszen virágos kert a nemzet, az ifjúság a nemzet virága. A tanító a kertész, aki szeretettel ápolja virágait és az idegen, kártékony gatz kigyomlálja, kidobálja a kertből.

De ez ismét csak úgy sikerülhet, *ha a nemzet tanítósa egygyé forr téleken, érzelemben, törekvésben.*

Az így egygyéforrt és a nagy nemzeti hivatás tudatával felvértezett tanítók győzelemre is fogják vinni az ügyet és megteremtik az egységes magyar nemzeti kulturát, *a magyar gazdasági egységet — ethikailag — a nép millióinak lelkében, akaratában és törekvésében,* mert a gazdasági egység tényleges megvalósítása már az egész nemzet és politikai vezetőinek feladata.

Azt hiszem, senkise vonja kétségbe az iskolának az életre kiható voltát. Az iskolában veszi kezdetét a nemzeti munka. Az iskolát nemzeti szellem töltse be. Különösen az iparostanonc-iskolát, mert a kozmopolita eszmék innen szedik hiveiket. Legtöbb ember egész életén át magán viseli az iskola szellemét, káros vagy előnyös hatását. Ezért fontos az iskola szerepe jövő gazdasági életünk megalapításánál is.

Neveljük arra gyermekeinket, hogy a közgazdasági kérdések iránt érdeklődjenek. Legjobb eszköze ennek a *közgazdaságtannak* minden iskolában való tanítása, *különösen a tanítóképző intézetekben, hogy közgazdaságilag is képzett tanítók kerüljenek a nép közé* És még inkább az iparos-tanonciskolában, hogy leendő iparosaink már az iskola levegőjével szívják magukba ezt a fontos tudományt. Legyen a közgazdaság rendes tantárgy az iparos-tanonciskolában.

Az inasiskolák tanuló-anyaga évről-évre javul. A négy elemi osztálynál kisebb előképzettségűek száma csökken, míg a 3—4 polgári isk. osztályt végzett tanulók száma szaporodik. A műszerész tanoncok budapesti iskolájában a III. évfolyamba beírt tanulóknak körülbelül 43⁰/₀ végzett 3—4 középiskolai v. polgári iskolai osztályt.

A társadalom megérti már vezetőinek buzdító szavait és fokozatosan nagyobb számban adja tanultabb fiát is iparospályára.

De hibának tartom azt, hogy ép ezeket az intelligensebb tanulókat menti fel az ipariskolai „Szervezeti szabályzat“ a közgazdasági leckék hallgatása alól. Az ily tanulónak csak fizikát vagy kémiát kell tanulnia. Igaz ugyan, hogy minden ország ipari fejlettségének mértékét az a körülmény igazolja legfényesebben, hogy mennyi szaktudást fektet ipartermelésébe, de ez nem indokolja a fizika privilégizált helyzetét.

A könyvvitel, számtan, közgazdaság ma még csak „általános ismeret“, melyeknek tanulása alól bátran adható abszolutió! Sőt, a tanítási tárgyak közt nem is szerepel közgazdaságtan, csak az olvasási leckékben lehet tárgyalni közgazdaságtant.

A tanulók sietnek is beadni felmentés iránti kérelmüket. Tehát élnek jogukkal. Ez pedig azért van, mert az ipariskola semmi újat se nyújt a tanulóknak, mert itt is az elemi és polgári iskola már rég megúnt tárgyaival gyötrik őket. Helyesebb volna, ha minden tanonc tanulná a *saját mestersége technológiáját*, minden tanonc tanulna *közgazdaságot*, megtanulná a *keresk- és ipartörvény* fontosabb szakaszait, tanulna *könyvvezetést* és *ipari számvitelt*. Szóval: olyan dolgokat, a mit másutt nem tanult.

A közgazdasági leckékben igen sok hasznos, fontos és érdekes dologgal ismerkednék meg. Bezzeg nem alszik egy inas se, mikor véletlenül valamelyik tanító privát buzgósa folytán a létért való küzdelemről, a szükségletek keletkezéséről, a termelésről, az ipar fejlődéséről, szervezetéről, a munkás kérdésről, szocializmusról hall beszélni.

Jablonkay Géza.

(Folyt. köv.)

A legújabb reklám!

Vidéki működésem idején minden sátoros ünnepen vagy évnegyed fordulóján hatalmas nyomtatványcsomót hozott a kisbíró, a falu al-póstamestere. A csomó rendesen nyitva volt, mert a köteles 2 kraj-cáron kívüli kedvezménye volt a fertálymester úrnak az, hogy minden levelet és ujságot először ő olvashatott. Talán már kitalálták, hogy az a nyomtatványcsomó Dolinai küldeménye volt, aki minden előfi-zetés gyűjtését bőven honorálta dicsérettel, meg — új nyomtatvánnyal.

Szinte jól esett bizalmaskodása: „legalább egy előfizetőt“ — „csak ezt az egyet“, stb.

Ámde azóta nagyot fordult a világ, a „*hasznosat*“ az „*én*“-em váltotta fel. Bekerültem a fővárosba és bizony megtanultam, hogy a *kevés* vidéki között több előfizetőt lehet gyűjteni, mint a *sok* fő-városi között.

Igy tehát más eszközökkel kell dolgozni. De hát erre az esz-közre nem nekem, hanem a szerkesztőknek, meg a kiadóknak van szükségük, így hát nem is én találtam ki azt a kitűnő eszközt vagy mediumot, melyet elkeresztelhetnénk „*automata előfizetőnek*“.

Ez a kitűnő automata a székesfőváros a maga 100 iskolájával. Meg kell nyomni s csak úgy önti az előfizetőt. Egy-egy befolyásos

bizottsági tag, egy-egy újságíró vagy apalláta a „jó szívre“ megteszi hatását. De a sok nyomás következtében az automata kezd rosszul működni, a fillérek gyengén hullnak bele, s így hiába nyomkodjuk, a cukorkák, akarom mondani előfizetések és megrendelések, nem igen hullanak; legfeljebb egy üres doboz, egy *ajánlás* kerül ki belőle.

Node hát nem azért rúgtuk hátba a XIX-ik századot, hogy ne legyünk élelmesek.

Az *ajánlás* bár üres doboz, azt hihetik, hogy telve van cukorkával. Hát édesgessük a „gyengéket“ s ha nem használ, majd ijesztgetjük azzal, hogy a „papa“ küldte. Majd csak kicsalunk egy pár koronácskát a direktorok zsebéből; mire való az előleg? Arra, hogy elkölszük; az elszámolás már a direktor dolga, az „érvényesítés“ a számvevőségé. Ha aztán az érvényesítés nem sikerül, fizessük meg az igazgatói átalányból, hisz kikerül még egy-két Deák Ferenc beszédei, néhány „Vármegye“ no meg az „Iparegészségügy“ előfizetése is.

Ha a főváros különböző iskolái vagy 80 féle lapot tudnak járni, hát mért nem „*még ezt az egyet*“?

Igy aztán felülünk egy pár bombaszak s mivel sokszor azt hisszük, hogy az „*ajánlás*“ annyi mint „*az előleg terhére megszerezhető*“ szépen megrendeljük s fizetjük — a saját zsebükből. De hisz megtehetjük ezt a „kultuszminiszterium“, „főigazgató“, „székesfővárosi tanács“ meg nem tudom kinek a kedvéért; pláne ha oly fenegyerek módon irt levélben foglalvák a fenti tisztas címek.

Ezt a klasszikus levelet sokak okulására itt közlöm:

„Tekintetes Igazgató Ur!

A nm. kultuszminiszterium rendelete folytán ns. Mártonffy Márton iparokt. főigazgató úr közrendeletben hívta fel a t. Cimet arra, hogy lapunk beszerzéséről és annak az iskolai oktatásban való felhasználásáról gondoskodjék.

A székesfőváros Tanácsa pedig f. évi március havában Tekintetességnek ajánlotta a lapot s ezzel jogot adott arra, hogy azt megrendelje.

Mindez ideig azonban a megrendelés meg nem történt.

Miután tudom, hogy nincs a magyar pedagógiai karnak egy oly tagja se, aki a magyar irodalmat tehetségéhez képest, sőt még azonfelül is, ne támogassa; afelől is tisztában vagyok, hogy a miniszterium rendeletét respektálja, a székesfőváros ajánlatát pedig *legalább* is tudomásul veszi; úgy látszik, hogy az Iparegészségügy pártolásának hiánya abban leli magyarázatát, hogy Tekintetességed a lapot nem ismeri.

Ezt a hiányt pótlandó, bátor vagyok lapom legutóbbi számát megküldeni, egyben felhívni szives figyelmét az iránt, hogy az Iparegészségügy a maga nemében oly egyedül álló folyóirat, amelynek Tekintetességed hasznát láthatja, amiről különben szóbelileg többet mondhat Ágotai Béla igazgató úr.

Abban a reményben, hogy ezek után Tekintetességed sem marad ki előfizetőink közül“ . . . stb.

Ha az igazgatók nagyon kiskorúak volnának, akkor talán meg-

értenék ezt a levelet; de így, azt hiszem, nem fog akadni egy se, aki meg akarja érteni. Legérdekesebb a csattanós vége. Szegény Ágotai!

Hát már a béke ünnepe is elveszett számára? Husvét hétfőn 100 igazgató fog nem Emausba, hanem Fehérvárra vándorolni, hogy meghallgassa — Ágotai Béla mondatait.

Nibla.

„Rajzkurzusainkról és más egyébéről.“

Ezzel a címmel megjelent, egy névtelen, azaz egy kis — „h“ — val szignált röpiratszerű füzet került a kezembe, melynek írója „más-egyéből“ is szólva, kiméretlenül lesajnál bennünket, többszörösen laikus tanítókat a drága anyaföldre. Midőn így végezni vélt velünk, akkor előrukkol az ellen, hogy „az iparostanonciskolai rajztanítás teljesen és véglegesen az elemi iskolai tanítók kezeibe kerül s miután a tanonciskolák rendszerint az elemi iskolával állanak kapcsolatban, első sorban a testületbeli jut egy kis mellékjövedelemhez s egyik-másik *rajztanár* nem tud bejutni a tanonciskolába s be fog következni az, amitől félünk, hogy a tanfolyamon képesített tanítók akasztják meg a tanonciskolát egészséges fejlődésben.“

Különben közreadom cikkének reánk vonatkozó részét egész terjedelmében :

A rajztanfolyamok első sorban ott vezethetnek sikerre, ahol bizonyos ismeretek kiegészítéséről, újabb keletű és helyesnek bizonyult rendszereknek gyakorlati bevezetéséről van szó, tehát leginkább ott, hol az iskolai tanulmányon túl levő szakembereknek kívánunk bizonyos irányban utmutatást adni. A tanfolyamoknak ez a típusa a legkülönbözőbb szakmákon igen üdvösnek bizonyult.

Van a rajzkurzusoknak egy fajtája, mely a föntebbinél sokkal magasabb célt tűz maga elé, *okleveles rajztanítók kiképzését*. Szép ambíció, de arányban áll-e az eszközökkel? És ha hiányoznak az erők, *laudanda-e* itt a *voluntas*? Azt hiszem, mindenki tudja, hogy a tanonciskolai rajztanítók nyári tanfolyamáról beszélék!

Ezen tanfolyamok is valószínűleg oly cálból lettek szervezve, hogy a tanonciskolai rajztanítás számára utmutatást adjanak, abba egységes szempontokat és oktatási elveket vigyenek bele. Azonban a tanonciskolák nem rendelkezvén szakképzett tanerőkkel, a tanfolyam hallgatósága *laikus elemekből, népiskolai tanítókból került ki*. A tanfolyam ennek folytán nem a tanulmány kiegészítését, hanem alapismeretek megadását vette célba. Ennél többre, az idő rövidege miatt, (két nyári hónap) nem is vállalkozhatott. Mégis mit látunk!? A tanfolyam lassan-lassan a rajztanító-képzés helyettesítőjévé alakult s formális rajztautói oklevelekei adott ki. (Legújabb időben a tanfolyam hallgatói nem oklevelet, hanem ezyel egyenértékű tanítási jogosítványt kapnak.)

Nézetem szerint a tanfolyam az oklevélkiadással nem tett jó szolgálatot rajzoktatásügyünknek és ebben az esetben, az okleveles rajztanítók érdekeit sértvén, hatáskörét is túllépte. Nagyon csodálkozom azon, hogy az illetékes tényezők, a közoktatásügyi és iparoktatásügyi tanács, a rajztanárképző, a rajztanárvizsgáló-bizottság mindezideig nem tették szavá ezt az abusust. Főként a rajztanárvizsgáló-bizottság lett volna hivatott lépéseket tenni, mert ez a bizottság

sokkal magasabb követelmények alapján ad ki ugyancsak iparostanonciskola rajztanítói okleveleket.

Persze, a tanfolyamokat — úgy látszólag — megvédeni nagyon egyszerű.

A közoktatásügyi kormány a tanfolyamok útján a hiányokat igyekszik annyira-mennyire pótolni; a tanfolyamok útján a rajztanítás a tanonciskolában emelkedőben van, ez ellen beszélni tehát oknélküli.

Hiszen ha csak arról volna szó, hogy ily módon a tanonciskolai hiányokon ideig-óráig segítve legyen, csak köszönettel tartoznék a rajztanárság a segítségére siető tanítóknak. Ámde itt nem *csak* erről van szó!

Vessünk egy pillantást az inasiskolák rajztanítására!

Azt hiszem, hogy annyi esztendei tapasztalat mindenkit meggyőzhetett arról, hogy a tanonciskolai rajzoktatással — abban a formában, mint ezt megindítottuk — *lehetetlenre vállalkoztunk*. Hiányzanak ott a sikeres rajztanításnak legfontosabb feltételei és szükségletei: *tanerők, tantermek, taneszközök*. Nem az önámításig optimista volna-e az, ki az anyagi és szellemi erők ily nagy hiánya mellett is sikerrel kecsegtetné magát? Utólag bátran beismerhetjük, hogy inasiskoláink rajzoktatását helyesebb lett volna csupán jelentékenyebb városainkra szorítani, de még ott is egyelőre csupán azon iparágakat vonván be a rajzoktatásba, melyeknél annak különösen nagy fontossága van, szóval *ott kellett volna rajztanítást létesítenünk, hol a fönnebb jelzett hátráltató körülmények nem képeznek leküzdhetlen akadályokat*.

Kétségtelen, hogy tanonciskolai rajztanításunkat ilyenformán talán tizedére szállítanók le, mindazonáltal nem kétkedem benne, hogy a csekélyszámú, de jobban dotált és jobban vezetett iskolák iparunk fejlődésére jótékonyabban folyának be. Az ily kiindítás a tervszerű fejlesztést nemcsak megengedte, de meg is követelte volna. A mai keret oly széles, hogy annak szolid tartalmat adni erőnket túlhaladó dolognak bizonyult. Nem állván rendelkezésünkre kellő számban szakemberek, az inasok rajzoktatását kurzusokon *kiképezett tanítókkal véltük elérni. Hiu törekvés!*

Laikus elemeknek pár heti, vagy akár néhány havi tanfolyammal nemhogy alapos kiképzést, de még csak alapos betekintést sem lehet nyújtani. Ezen állásponttal ellenkező felfogás terjesztése nem egyéb, mint a *rajztanítás kompromittálása*, verejtékes küzdelmek árán megszerzett pozíciónknak feladása, erkölcsi javainknak elkótyavetyélése s végeredményében a rajzoktatásnak lesüllyesztése a néhai „*kncséber*“-állapotra. S ezzel szemben, bármit beszéljen is egyik-másik rajzaposztól, föltétlenül megmaradok azon véleményemen, hogy a tanonciskolai rajztanítás dilettantisztikus színvonalát kurzusokon kiképezett tanítókkal sohasem fogjuk a megkövetelhető magasságra emelni. A tanonciskolai rajztanítás a tanítóval szemben *semmivel sem támaszt kisebb igényt*, mint pl. a polgári- vagy középiskola megfelelő osztályai; erre is csak egy teljesen szakképzett egyén vállalkozhatik! Magam részéről a rajztanítás komolyságát látom veszélyeztetve avval, ha ott a tanítás egy-egy *kánikulás tanfolyamot végzett tanító kezébe helyeztetik*. Közreműködésüket csak úgy tartanám megengedhetőnek, ha ők egy-egy szakképzett tárár oldalán, ennek közvetlen *vezetése és felelőssége mellett működnének*. Hol pedig szakember nem áll rendelkezésre, ott fordítsuk a rajzórákat az általános tantárgyakra, főként a számtanra és geometriára; ebből több haszna lesz a tanoncnak, mint az ilyen-olyan rajzi erőlködésből.

Szinte hallom erre a feleletet:

De már a rajzunkat nem adjuk! Mit szólna hozzá a művelt nyugat? Min-

den európai nivón álló embernek illik tudni ma, hogy Anglia világiparát Ruskin és rajztanító-társai csinálták meg.

Micsoda reakcionárius beszéd ez!?

Igenis tanítani fogunk mi rajzot körömszakadtáig; ha lehet jól, ha nem lehet, hát rosszul, de tanítani fogunk!

Persze, persze! Ha az ily tágas keretű rajzoktatás nem föltétlenül szükséges, akkor a tanfolyam föltétlenül fölösleges. Ez pedig lehetetlen! Egyszerűen lehetetlen! És miután tanfolyamok voltak, vannak és lesznek, nézzük a végső kialakulást.

Az iparostanonciskolai rajztanítás teljesen és véglegesen az elemi iskolai tanítók kezeibe kerül. A dolog nem is történhetik másként: a tanfolyamos tanítók kiszorítják a tanításból a szakembereket, illetőleg utját állják ilyenek alkalmazásának. És miért ne? Hiszen ők is szakemberek, sőt alkalmasabbak a rajztanárnál, mert speciell erre lettek kiképezve és képesítve. És miután a tanonciskolák rendszerint az elemi iskolával állanak kapcsolatban, csak természetes, hogy első sorban a testületbeli jut egy kis mellékjövedelemhez. Ez emberileg nagyon érthető s nincs okom csodálkozni egyik-másik rajztanár-ismerősöm azon panaszában, hogy nem tud bejutni a tanonciskolába.

Az elmondottak után nem lesz nehéz engem úgy odaállítani, mint kinek tollát a tanítóság iránt érzett ellenszenv vezeti. Ezzel szemben ki kell jelentenem, hogy én lehetőleg objectiv szempontból igyekeztem megvizsgálni a tárgyalt kérdést és sokkal közelebb állónak érzem magamat a tanítókhöz, semhogy velük szemben mást, mint kollegiális érzést táplálhatnék. Föltétlenül elismerem, hogy az elemi iskolai tanítók a legnagyobb jóakarattal igyekeznek a rajztanítás terén elvállalt kötelezettségüknek eleget tenni, sőt azt is elismerem, hogy nem egy közülök, erre való hivatottságánál fogva, a tanfolyamon nyert irányítás alapján autodidakta uton jól használható tanerővé fejlődött; mindazonáltal tagadom, hogy ugyanezt az *átlagról* is el lehetne mondani. A tanonciskolai rajztanítás, mint mondottam, *egész* embert igényel, azt úgy mellékesen megtanulni *akárki* nem fogja. A rajzoktatásba magát csak az élheti belé, ki erre a szakra rátermettséggel bír, ki ambícióját helyezi ezen szakma művelésébe. Az elemi iskolai tanító munkaköre mégis csak saját iskolájában, az elemi iskolában van kijelölve; ebből őt mintegy *kiragadni* s egy nagyon is speciális irányba terelni, oktatásügyi politika szempontjából sem helyeselhető, mert ez általános pedagógiai fejlődésében megakasztja. Az állapotokat visszacsinálni, már ma sem könnyű; idővel azonban nemcsak szakerőkről kell majd gondoskodnunk, hanem a tanítók anyagi rekompenzálásáról is. Ma talán még ki lehetne egyenlíteni a különböző érdekeket, ha egyrészt a tanítóságot fokozatosan visszatérítenők a tanonciskolai általános tantárgyak tanítására (a tanfolyamon nyert rajzismeret sem vész azért kárba, *meghozza* az *kamatait* az elemi iskolai tanításban), másrészt ha a rajz tanítására fokozatosan több és több szakembert vonnánk be. Enélkül a tanonciskolai rajztanítás a jelenlegi zátonyról sohasem kerül eleven vizekre s be fog következni az, amitől félünk, hogy a tanfolyamon képesített *tanítók akasztják* meg a tanonciskolát egészséges fejlődésében. *És ezt az okleveleket kiszolgáltató tanfolyamoknak fogjuk köszönhetni!*

No, mit szóljunk mi, hatványozott, „laikus elemek“ az ő *rajztanári* magassága szellemi erejének illetően való megnyilvánulásához?

Megkérdezzük-e tőle, látott-e már népiskolai tanítót elevenen? hogy mik szükségesek ahhoz, hogy a tanítás sikeres legyen? hogy

ismeri-e tanonciskoláinkat? tudja-e, hogy szakirányu rajziskoláink vannak, mik ezeknek a tananyaguk s meggyőződött-e az ezeken működő tanítók képességéről, kik — nálunk Budapesten — már is *három éves kurzuson* képezve s megrostálva kerülnek oda, ellenőriztetve rajztanárokból lett szakfelügyelők által?

Megkérdezzük-e, hogy Werne — még fantáziával is — áthasította-e a levegőeget, s kellett-e neki idő, mikor a földről a holdba utazott?

Azt hiszem ne, ugye? Ne zavarjuk a rajztanár urat abban a nagy eszméjében, hogy hazánk — iparát rajztanárok által *a tanonciskolai rajztanítás révén* — világitarrá lendíthesse!

Szicszay Károly.

Milyen legyen a tanító működése, hogy a gyermekekkel a tanítást és az iskolát megkedveltesse.

(Vége.)

Rámutatok itt arra az irányra, mit Jost és Steffens Lottie egymással vitázva kifejtének. Szabad-e egy hosszabb anyagot, ami csak összefüggően, egészében képezhet kerek egészet, részletekben tárgyalni, emlézésre, avagy csak tárgyi tanulásra feladni? Eredmény még nincs. Hogy a tanultak felidézése az emlékezetbe nagyon fontos, felesleges említenem. Szeretnék azonban itt egy eddigelé téves felfogásnak cáfolatára hivatkozni, mit Neumann: „Gründzuge des Psychologie“ című munkájában mutatott ki. Rendszerint azt állítjuk, hogy a gyermekkorban tanultak maradtak meg legtovábbra, legtisztábban emlékezetünkben. Ezzel szemben Neumann bebizonyítja: igaz ugyan az, hogy a gyermek emlékezőtehetsége 7—10 éves korban a leghatalmasabban fejlődik, de legerősebb hatással csak a 25 éves korban bír.

Hogy tehát a felejtés romboló erejét ellensúlyozzuk, ami valamely tárgy megtanulása utáni első órában magában 56% és igaz, hogy azután folyton lassubb arányban halad, ismételtetnünk kell. Legyen ez a legváltozatosabb és érdeket keltő. Minden egyes felelet más és más alapon épüljön fel, hogy ne váljék unalmassá. Csak így érhetünk el biztos tudást, általános eredményt. De egyszersmind kedvessé, kívánatossá is varázsolhatjuk még a legszárasabb tárgyat is. Az ismétlésnek valódi, tulajdonképeni célja azonban nem tisztán a tudatosabb ismeret. Ez is nagyon fontos, de ez utóvégre is a továbbhaladásnál ugyis kidomborodik, ha tárgyunkat már az első alkalommal alapos magyarázattal tettük gyermeki felfogásban mindenki részére hozzáférhetővé. Továbbá már ki is hallgattuk többszörösen változtatott nézőpontokból kiindulva. Hanem igenis szükséges az ismétlés azért, hogy lelketi képző hatása legyen. Csak az ismétlésnél tölthetjük ki. Csak akkor mutathatunk rá a tudottnak hitt és tudott

dolgok közti óriási különbségre. Csak itt fejthetjük ki teljességében azt, hogy ha az agyban él is a képzetek sorozata, biztos tudássá csak akkor lesz, gondolatmenetünknek határozott formában kifejezést is adhatunk. Az ismétléseknél merithetjük ki leginkább az egyes tárgyak erkölcs-lelkiképző erejét azzal, hogy ráutalhatunk a tudás felemelő voltára, a felhasználhatóság mikéntjére, a művelődésnek erejére, hasznára és értékére a közjó szempontjából, az egyének boldogulhatásából.

Ha arra ügyeltünk, hogy tanítványaink a jó és nemes, a magasztos és áldásthozó szükködés részeseivé váljanak; ha arra figyeltünk, hogy tanítványaink lelke magába fogadja a közérdek tisztelését, a közjó előmozdításának szükségességét; ha célul azt tűztük ki, hogy tanítványaink az igazság és célszerűség útját keressék és találhassák fel; ha működésünk olyan volt, hogy tanítványaink ítélete szerint emberül feleltünk meg hivatásunknak, mert ők ezt úgy érzik most és érzik majd meg még jobban jövő életükben; ha elértük azt, hogy tanítványaink elsajátították a mi gondolkozásmódunkat, gondolatmenetünket; ha azt a meggyőződést nyerték, hogy javukat, boldogulhatóságukat idéztük elő; ha bánásmódunk arra lesz példa, hogy emberszeretet, hit, bizalom és remény legyen a jövőben hitvallásuk: ugy elmondhatjuk működésünkről: „Ez derék, férfi munka volt“.

Pintér Zsigmond.

Könyvismertetés.

— *Pedagógia tanulmányok.* Irta: Altai Rezső polgári iskolai tanár. —

Ami az olvasónak tanulmányokban szembetűnik és jóleső érzéssel tölti el, az a meleg tanítói szív, mely a gyermeki boldogságot tartja minden pedagógia céljának. Összes tanulmánya ide konkludál. Nem csoda tehát, hogy olyan nagy szeretettel ír Ellen Keyről, a mostanában nálunk járt írónőről, a mai iskolai rendszer legideálisabb ellenségéről.

Minden tanítónak az volna a célja, hogy az élet megismertése és a helyes nevelés elérése a lehető legkisebb megerőltetéssel járjon ugy a gyermekre, mint a tanítóra nézve. De kérdés, lehet-e az életet megismerni erőfeszítés nélkül, lehet-e tanulmányokat tenni lemondások nélkül, lehet-e az embernek ideálja komoly munka nélkül?

A modern pedagógia, a midőn a túlterhelést nagyon helyesen kárhóztatja, abba az ellentétes végletbe kerül, hogy a gyermek vállairól minden gondot, minden terhet le akar venni. Melegházi növényeket akar nevelni, melyek sem az erős napsugarat, sem az erős vihart kiállani nem tudják.

Vajjon az élet is olyan kiméletes-e, mint az iskola? Nincs-e szükség a lét harcába edzett férfiakra úgy testileg, mint lelkileg? Erre pedig a népiskolának, mely az életre nevel, elő kell készíteni gyermekeinket komoly munka árán.

Amit a jellemképzésről ír, az egy hivatása a magaslatán álló tanítónak vallomása, de itt is hiányzik a jellemképző erők közül a munka kiemelése.

A Földrajztanításunkról vallott didaktikai tanácsai igazán megszívlelendők. A költők földrajzi vonatkozású verseinek a földrajzi órába való bevitele nagyon ügyes gondolat. A midőn a Tiszáról van szó, olvastassék Petőfi e című költeménye stb.

A főv. tantervjavaslatról írott elismerőleg, dicsérőleg emlékezik meg.

Kár, hogy a gyakorlati résszel nem foglalkozott behatóbban.

Nyelvezete gördülékeny magyaros és emelkedett kangu.

A könyvecske *Grill* Károly kiadásában csinos kiállításban jelent meg. Melegen ajánlhatjuk az érdeklődők figyelmébe. R.

Nyílt levél a Szerkesztőhöz.

Milyen nagyon makacsok és milyen nagyon jók Önök, tisztelt Uraim! (Néhányan, magam sem tudom hányan.)

Makacsok, mert háromszoros leköszönésem ellenére is szóval-tollal rám, a szörnyű érdemeflenre — óhajtják ruházni a Nőnev. Szakosztály elnöki tisztét; — és nagyon jók, mert amikor negyedszer is hirt adok megtámadt egészségi állapotomról, Önök t. Uraim kedves szeretetreméltósággal azt felelik: megvárják, míg erőhöz jutok.

Nem engednek, inkább várnak, Önök, a néhányan.

De vajjon mit szól ehhez a dologhoz a m. t. tagoknak nagyobb száma?

Mert az ilyen állapotba előbb-utóbb, sőt igen hamar beleun ám a nagy többség!

Azért illőnek tartom e helyen is kijelenteni, hogy e díszes helyet, amelyre — úgy érzem, mert úgy kell éreznem — a *szereteten* alapuló bizalom helyezett: kötelességemül ismerem ugyan megtartani, de csak *addig*, amíg körültekintő utánjárással sikerül azt olyan társra ruháznom, aki minden tekintetben alkalmas arra.

Tisztelt Tagtársaim bizonynyal segítenek ebben.

Hiszen szeretetből ilyent is meg lehet cselekedni!

Mennyi buzgó, mennyi lelkes támogatásra lenne szükségem a munkának csak megindításához is, még pedig főként i. t. Nőtársaim részéről!

Budapest.

Dorogsághy Dénesné

a Nőnev. Szakoszt. ideiglenes elnöke.

VEGYESEK.

— **Felvétel a tanítóképző-intézetekbe.** A *lévai* állami tanítóképző I. osztályába az 1905/6. tanévre 30 növendék vétetik fel. A felveendő növendékek közül ingyenes étkezésben részesül 4 növendék, az étkezésért havi 6 koronát fizet 7 növendék, havi 12 koronát 5 növendék. Pénzsegélyt kap: havi 19 kor.-t 1, havi 15 kor.-t 1, havi 20 kor.-t 1 növendék. — Ingyenes lakásban részesül 7 növendék. A növendékek szállásért (fűtés, világítás, mosás) havonként 10 koronát s ételmezésért havi 24 koronát fizetnek s így a kinek semmi állami kedvezménye nincsen, annak ellátása havonként 34 koronába kerül. — A *bajai* állami képzőben betöltésre vár két I. osztályban: 1. 8 teljesen díjmentes hely az internátusban (lakás, ételmezés, fűtés, világítás, mosás, gyógykezelés.) 2. 6 fizetési hely az internátusban, havonként 10 K befizetéssel. 3. 3 fizetési hely az internátusban havonként 20 K befizetéssel. 4. 3 fizetési hely az internátusban havonként 30 K befizetéssel. 5. 3 ingyenes hely a köztartásnál (étkezésnél), künnlakók számára. 6. 1 fizetési hely a köztartásnál (étkezésnél), havi 10 K befizetéssel. 7. 1 fizetési hely a köztartásnál (étkezésnél), havi 20 K befizetéssel. 8. 6 ösztöndíjas hely, havi 10 K ösztöndíjjal. A künnlakásra felvett tanulók elszállásolásáról az igazgatóság gongoskodik. A megállapított *internátusi* vagy köztartási díjat (10, 20, illetőleg 30 koronát) minden hónap elsején nyugtatóvány ellenében az intézet pénztárába előre befizetni.

Pályázat a budapesti *ág. hitv. ev. iskolánál* üresedésben levő *kézimunka-tanítónői* állásra. Pályázhatnak népiskolai képesítéssel bíró *ág. hitv. ev. tanítónők*. Kötelesek az elemi leányosztályokban hetenkinti 10 órában kézimunkát tanítani; a leányosztályokban esetleg helyettesíteni és az adminisztratív teendőikben segítségkenni. *Javadalmazás:* évi 1000 kor. fizetés, 200 kor. lakpénzzel és 100 kor. évvétődös korpótlékkal. Kellőleg felszerelt kérvények f. évi május hó 7-éig *Falvay Antal* igazgatóhoz (Budapest, IV., Deák-tér 4. sz.) nyújtandók be. — Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. — *Dr. Haberern* Jonathán Pál s. k. isk. II. felügyelő.

— **Elismerés.** A VI. egyetemes tanítógyűlés alkalmával rendezett tanszerkiállítás alkalmából a közoktatási miniszter elismerő és köszönő levelet irt *Gyórfy János*nak, a kiállított tankönyveieért; *Kiss Ildebert*nek ipariskolai technológiai tárgyaiért; *Jovicza Sándornak* jelképes ABC-jéért.

— **Mücsarnokba** kedvezményes jegyek 44 fillérért, *állatkertbe* 24 fillérért kaphatók az Otthon irodájában 9—12, délután 3—6ig.

— **A Röck Szilárd-ünnepélyre** adakozók sorából tévedésből kimaradt *Csáky Elek* 4 korona adománya, melyet ezúttal nyugtázunk.

Tartalom.

— Feltámadunk. — Nagyheti gyűléseink. — Az iparosinasok gazdasági irányu és szociális nevelése. — A legújabb reklám. — Rajzkurzusainkról és más egyébről. — Milyen legyen a tanító működése, hogy a gyermekekkel a tanítást és az iskolát megkedveltesse? — Könyvismertetés. — Nyílt levél a Szerkesztőhöz. — Vegyesek.

Cimbalmok,

a legújabb találányu kitünő zongora hangyak dupla acél szerkezetűek és ölnek saját műhelyemben jót és mellett. Részletfizetésre is kapható. Az **Öntanulási cimbalom iskola**, a melyből mindenki megtanulhat magányosan, tanító nélkül alaposan kottából cimbalmozni, kapható 10 koronáért

KOVÁCS JÁNOS okleveles cimbalomtanárnál.

Budapest, Erzsébet-körút 5.

NEUMARK MANÓ

uri-cipész

VII. ker., Barcsay-utca 16. szám.

Készít uri-, női- és gyermekcipőket.

Tanító uraknak

2 forint havi részletre.

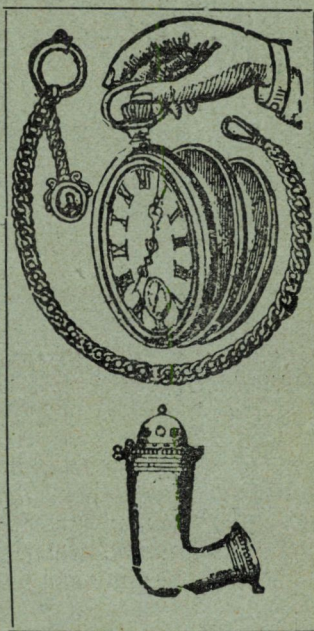
Levelezőlapon nyilvánított óhajra házhoz megy.

Tanítóknak

alkalmas mellékjövedelem,

ha a Löwy József sirkőraktár-cégét ajánlják, ahol már 10 koronától feljebb remek kivitelű sirkővek kaphatók. Raktár: Bpest, II., Fő-utca 88., (Pálffy-tér mellett.) Ha a megrendelő az ajánlóra hivatkozik, vagy ha az ajánlótól levélileg előre bejelentett vevő vásárol, úgy a közvetítési díj föltétlenül ki lesz fizetve. Szolid és tisztességes kiszolgálás, melyről a cég régi jó hírneve kezeskedik.

Még eddig nem létezett!!

Egy valódi horgony járásu rem. óra 36 óráig jár egy felhúzásra, világító számlappal **3** frt. **80** krajozár, egy kinal ezüst lánc **80** kr., egy valódi magyar állásu tajték pipa **1** frt **40** kr.

5 évi jótállással.

Mind a három tárgy együttvéve

5 frt 50 kr.

postaköltséggel együtt.

Meg nem tetszés esetén a pénz visszaküldetik.
ELVEM NAGY FORGALOM CSEKÉLY HASZON.

Szétküldési raktár:

KORMOS BÉLA

MŰÖRÁS ÉS ÉKSERÉSZ

Budapest, VII., István-ut 28.

90 = Minden = 90
óra javítás

2 évi jótállás mellett. Vidéki
krajozár. javítások pont. eszközlít. krajozár.

A Népnevelők Lapja hirdetési kezelésége: Krausz S., Andrássy-ut 50.

„Szoktassuk gyermekeinket a kiránduláshoz!”

Legidealisabb sport a turistaság!

Kirándulás és a turistaság összes kellékeinek részletes ábrázolását és leírását tartal-
mazó **Turista Katalogus** éppen most jelent meg! Ne mulassza el ingyen és bérmentve meghozatni (ha még nem kapta volna meg)

PLÖKL és HAAS sportüzletéből **BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 13. SZÁM.**

Iskolai torna-felszerelések szaküzlete. Tanítók és tanárok számára részletkedvezmény-táblázat is mellékelve:

„Természet ölen játszva oktatni!”

Férfiöltönyt

dívtos szabással, gyapju-szövetből készít mérték után finom kivitelben **25 k.-rét**

Lichtmann Sándor
szabómester,

Bpest, Rottenbiller-u. 4b.

Vidékre minták bérn. küldetnek.

Fuchs és Társa

ékszerész

Bpest, Károly-körut 28.

(központi városház.)

Vesz törött aranyat, ezüstöt, drágaköveket, gyöngyöt, régiséget a legmagasabb napi árban.

Elad részletre

legelőnyösebb feltételek mellett arany és ezüst ékszereket.

ALAPITTATOTT 1873-ban.

BAYER-féle

Magyar Turista-Tapasz

Tyukszem, bőrkéreg és bőrkeményedés ellen legobb és legbiztosabb szer. Egy eredeti tekercs 80 fillér 1 korona beküldése után bérmentve.

Vöröskereszt gyógyszertár

CONTRATUSSIN

biztos hatású szer **szamárhurut, gégefő- és bronchial-catarrhus ellen.** Egy palack **1 kor. 40 fillér 2 korona** beküldése után bérmentve küldi az egyedüli készítő:

Budapest, Andrássy-ut 84.
Kapható minden gyógyszertárban.

Méhészek!

Kedvezményes ár u prima minőségű méhkaptárak, méhészeti eszközök, műlépek, mézpermetezőgépek stb. Képes árjegyzék most jelent meg és kívánatra ingyen és bérmentve megküldi a

MÉHÉSZETI LAPOK
szerkesztősége

BUDAPEST, II., TOLDY FERENC-UTCA 68,

ahol mindenféle méhészeti ügyekben tanács és utbaigazítás is kapható, még pedig ingyen és levélben is.